

Ken je dat? Je hebt een idee, en dat idee laat je niet meer los. Je gaat op onderzoek uit, bedenkt hoe je het idee kunt uitvoeren en leert ondertussen ontzettend veel. Ook bij leerlingen werkt dit zo: een eigen idee uitwerken is een van de sterkste motivaties om nieuwe dingen te leren en te maken. Maar hoe pak je dat aan in de les?

In het onderwijs zijn we als docent goed om te bedenken wat leerlingen moeten leren. Er zijn kerndoelen en eindtermen, en daarbij gebruiken we methodes om te zorgen dat deze doelen behaald worden. Soms wordt er ook bewust zonder methode gewerkt, bijvoorbeeld door een project met leerlingen te doen. Maar ook daar wordt dan vaak bedacht wat leerlingen precies moeten uitvoeren, waardoor het niet altijd oplevert wat je als docent hoopt. Waarom laten we leerlingen zelf eigenlijk geen ideeën bedenken?

De kracht van een idee

Een eigen idee is een van de krachtigste dingen die er is als het over leren gaat. Wanneer je een idee hebt van iets dat je wil leren, wil ontdekken of wil maken, dan is er eigenlijk niets meer dat je daarbij kan stoppen. Door een combinatie van verschillende dingen zorgt het dat je het idee niet meer los wil laten. Dat komt vooral door de volgende dingen:

Nieuwsgierigheid: wanneer je iets graag wil weten roept dat in de hersenen hetzelfde gevoel op als wanneer je honger hebt. Hierdoor ben je dus letterlijk hongerig naar deze nieuwe informatie en kun je je er [echt in vastbijten](#).

Eigenaarschap: het idee is door jou bedacht, waardoor het gevoel van eigenaarschap enorm groot is. [Jij bent de eigenaar](#) en degene die ervoor moet zorgen dat het allemaal lukt.

Motivatie: Wanneer je vanuit een eigen idee werkt is je [motivatie vooral intrinsiek](#). Je krijgt hierdoor extra energie en haalt er meer plezier uit om door te blijven werken aan waar je mee bezig bent.

Betekenisvol: Naast de bovenstaande punten maakt het werken met een eigen idee ook dat het leren betekenisvol wordt. Je idee is er namelijk niet voor niets: het heeft betekenis voor jou en dat maakt dat je [het wil uitwerken](#).

Door leerlingen zelf ideeën te laten bedenken zorg je er dus voor dat er veel dieper geleerd wordt. Meer motivatie, meer eigenaarschap en het leren wordt betekenisvol. Hoewel het niet eenvoudig is om leerlingen zelf goede ideeën te laten bedenken is het dus zeker de moeite waard om er mee aan de slag te gaan!

Hoe kun je leerlingen ideeën laten bedenken?

Als je aan de slag wil gaan om leerlingen zelf meer ideeën te laten bedenken, dan kan dat in het begin een hele stap zijn. Eigenlijk kun je dat namelijk in elke fase van het leerproces doen, maar niet elke fase is daarbij geschikt om zomaar te beginnen. Daarbij kunnen een aantal tips je goed helpen, zodat je als docent er meteen mee aan de slag kunt gaan

- Kies voor de vorm of voor de inhoud: Het hangt een af van het [doel](#) van de opdracht, maar over het algemeen is het goed om hier een duidelijke keuze in te maken. Is het doel om leerlingen een video te laten maken? Laat ze dan zelf bedenken waar deze video over gaat. Andersom: is het doel om bepaalde kennis te leren? Laat ze dan zelf het idee bedenken over hoe deze kennis toegepast wordt in een bepaalde uitwerking.
- Begin stap voor stap: voor veel leerlingen (en docenten!) is het moeilijk om zomaar een idee te bedenken. Vanuit het niets iets nieuws bedenken is daarbij vragen om moeilijkheden. Begin daarom stap voor stap met het bedenken van een idee, waarbij het maken van een [mindmap](#) erg kan helpen. Stel: het doel is dat leerlingen leren hoe een vulkaan werkt. Een brainstorm kan dan gaan over de vraag: 'Hoe kan ik mijn neefje van 6 leren hoe een vulkaan werkt'. Daarbij kun je ook voordoen hoe je dit zelf zou bedenken.
- Van divergent naar convergent: Soms lukt het zonder moeite om veel dingen te bedenken, maar dan is er een nieuw probleem: hoe ga je van die wir-war aan kleine ideeën naar een groot idee? Help leerling daarom ook om na het [divergente denken](#) de stap te maken naar [convergent denken](#).
- Maak het visueel: Om een idee uit te werken helpt het om het zo visueel mogelijk te maken. Is er een bepaalde doelgroep? Wat is het onderwerp? Hoe gaat het er uit zien? Door gebruik te maken van tekeningen, collages of andere visuele hulpmiddelen help je leerlingen om het idee veel concreter te maken. Zo motiveert het nog meer om het uit te werken.
- Maak het tastbaar: Sommige ideeën zijn complex en abstract, waardoor het nog niet 'af' voelt. Een goede oplossing hiervoor is het [maken van een prototype](#): een snelle versie om te testen of het idee mogelijk zou kunnen zijn. Door in weinig tijd iets tastbaars te maken maak je het abstracte concreet, en wordt een idee veel duidelijker.
- Zet een eerste stap: het 'gevaarlijke' aan een goed idee is dat het eigenlijk te groot is voor de leerling(en). Er zijn te veel middelen, vaardigheden of kennis nodig om het idee echt uit te werken. De eerste reactie van de meeste docenten is om het idee dan af te keuren. Zonde! Bij elk idee kan er altijd een eerste stap genomen worden. Help mee om het grote idee in kleine stukjes te hakken en laat ze een van deze stukjes uitwerken.

Leerlingen laten werken vanuit een eigen idee is dus geen trucje of maniertje om ze bij de les te houden. Het is een manier van werken die er voor zorgt dat leerlingen echt eigenaar zijn van het leerproces en hier extra gemotiveerd door raken. Als docent kost dat in het begin wat werk, maar maakt dat ook dat het vervolg met veel meer enthousiasme uitgewerkt wordt waarbij ontzettend veel geleerd wordt.